

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

27 april 2009

WETSVOORSTEL

tot wijziging van de wet van 13 augustus 1990 houdende oprichting van een commissie voor de evaluatie van de wet van 3 april 1990 betreffende de zwangerschapsafbreking, tot wijziging van de artikelen 348, 350, 351 en 352 van het Strafwetboek en tot opheffing van artikel 353 van hetzelfde Wetboek

(ingediend door de dames Sarah Smeyers en
Els De Rammelaere en
de heer Patrick De Groote)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

27 avril 2009

PROPOSITION DE LOI

modifiant la loi du 13 août 1990 visant à créer une commission d'évaluation de la loi du 3 avril 1990 relative à l'interruption de grossesse, modifiant les articles 348, 350, 351 et 352 du Code pénal et abrogeant l'article 353 du même Code

(déposée par Mmes Sarah Smeyers et
Els De Rammelaere et
M. Patrick De Groote)

SAMENVATTING

In 1990 werd een commissie in het leven geroepen die gegevens registreert over de vrouwen die een zwangerschapsafbreking ondergaan. De registratie en rapportering gebeuren in het kader van de doelstelling het aantal zwangerschapsafbrekingen terug te dringen en in een betere opvang en begeleiding van vrouwen in nood te voorzien.

Dit wetsvoorstel strekt ertoe de gegevensregistratie uit te breiden om een beter zicht te krijgen op de problematiek en om de commissie in staat te stellen haar adviserende rol inzake preventie adequater te vervullen.

Concreet stellen de indieners van het wetsvoorstel voor om gegevens als de feitelijke burgerlijke staat, de gemeente, de beroepsactiviteit, de nationaliteit, de duur van de zwangerschap op het moment van de eerste consultatie en het aantal zwangerschapsafbrekingen dat de vrouw in het verleden reeds heeft ondergaan toe te voegen aan de registratieformulieren.

RÉSUMÉ

En 1990, une commission a été instituée pour enregistrer les données relatives aux femmes qui ont subi une interruption de grossesse. L'enregistrement et le rapportage s'inscrivent dans le cadre de l'objectif de réduction du nombre d'interruptions de grossesse et d'amélioration de l'accueil et de l'accompagnement des femmes en détresse.

Cette proposition de loi vise à faire en sorte que l'on enregistre des données supplémentaires afin de se faire une idée plus précise de la problématique et de permettre à la commission de remplir plus adéquatement son rôle consultatif en matière de prévention.

Concrètement, les auteurs de la proposition de loi proposent d'ajouter au formulaire d'enregistrement des données telles que l'état civil de fait, la commune, l'activité professionnelle, la nationalité, la durée de la grossesse au moment de la première consultation et le nombre d'interruptions de grossesse que la femme a déjà subies par le passé.

cdH	:	centre démocrate Humaniste
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
FN	:	Front National
LDD	:	Lijst Dedecker
MR	:	Mouvement Réformateur
N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
PS	:	Parti Socialiste
sp.a	:	socialistische partij anders
VB	:	Vlaams Belang

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 52 0000/000:	Parlementair document van de 52 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 52 0000/000:	Document parlementaire de la 52 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : publications@laChambre.be

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Op 3 april 1990 is de zogenaamde abortuswet – de wet betreffende de zwangerschapsafbreking – in werking getreden. Om het aantal zwangerschapsafbrekingen in beeld te brengen en de toepassing van de abortuswet te monitoren, werd de Nationale Evaluatiecommissie opgericht bij wet van 13 augustus 1990. De Commissie brengt niet enkel een tweejaarlijks statistisch verslag uit, ze formuleert ook preventieve aanbevelingen die kunnen leiden tot het terugdringen van het aantal zwangerschapsafbrekingen en tot een betere begeleiding van vrouwen in een noodsituatie.

De tweejaarlijkse aanbevelingen worden onder meer aan de leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers gericht, zodat zij met wetgevend werk tegemoet kunnen komen aan de opmerkingen van de Commissie.

De Nationale Evaluatiecommissie merkt in haar verslag van augustus 2008 (DOC 52 1745/001) op dat de door haar verzamelde gegevens een onvolledig beeld verstrekken en gerichte beleidsaanbevelingen aldus moeilijk te formuleren zijn. *«Misschien zou een wetswijziging, die zou toelaten meer volledige gegevens in te zamelen over de vrouwen die een zwangerschapsafbreking vragen, er toe bijdragen zich meer specifiek op preventie te richten»*, aldus de Evaluatiecommissie. Het gevaar bestaat dat de Commissie uit de huidige, onvolledige gegevens overhaaste conclusies zou trekken. De Commissie suggereert zelf om juistere gegevens te verzamelen over bijvoorbeeld de feitelijke situatie van de vrouw, eerder dan haar burgerlijke staat, over haar socio-economische toestand, over haar nationaliteit, ...

Laurette Onkelinx, Minister van Volksgezondheid, sluit zich hier bij aan: *«Het verzamelen van meer volledige gegevens over de vrouwen die een zwangerschapsafbreking vragen, zou ertoe kunnen bijdragen dat het beleid zich specifiek op de preventie kan richten.»*¹

¹ Citaat uit het antwoord van minister Onkelinx op een vraag van Sarah Smeyers, gesteld tijdens de vergadering van de Kamercommissie Volksgezondheid op 02.02.2009 (CRIV 52 – COM 439).

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La «loi sur l'avortement» – loi relative à l'interruption de grossesse – est entrée en vigueur le 3 avril 1990. Pour se faire une idée précise du nombre d'interruptions de grossesse et surveiller l'application de la loi sur l'avortement, la loi du 13 août 1990 a créé la Commission nationale d'évaluation. La Commission publie non seulement tous les deux ans un relevé statistique, elle émet également des recommandations susceptibles de contribuer à réduire le nombre d'interruptions de grossesse et à améliorer la guidance et l'accueil des femmes en situation de détresse.

Les recommandations bisannuelles sont notamment adressées aux membres de la Chambre des représentants afin qu'ils puissent, en légiférant, rencontrer les observations de la commission.

Dans son rapport d'août 2008 (DOC 52 1745/001), la commission nationale d'évaluation fait observer que les données qu'elle a collectées donnent une image incomplète et qu'il est dès lors difficile de formuler des recommandations politiques ciblées. *«Peut-être une modification de la loi pourrait-elle, en permettant de recueillir des données plus complètes sur les femmes qui recourent à l'IVG, contribuer à mieux cibler le travail spécifique de prévention»*, estime la commission d'évaluation. Le risque existe qu'en se basant sur les données incomplètes dont elle dispose actuellement, la commission tire des conclusions hâtives. La commission suggère elle-même de récolter des données plus précises, par exemple, sur la situation de fait, plutôt que sur l'état civil, sur la situation socio-économique, sur la nationalité, ...

Laurette Onkelinx, ministre de la Santé publique, abonde dans le même sens: *«La collecte de données factuelles plus complètes concernant les femmes qui optent pour l'avortement peut déboucher sur la mise en oeuvre d'une politique davantage ciblée sur la prévention.»*¹

¹ Extrait de la réponse fournie par la ministre Onkelinx à une question posée par Sarah Smeyers en réunion de la commission de la Santé publique de la Chambre, le 2 février 2009 (CRIV 52 – COM 439).

Het voorliggende wetsvoorstel wil tegemoet komen aan deze verzuchtingen en voorziet in de uitbreiding van de gegevensregistratie over de vrouwen die een zwangerschapsafbreking ondergaan. Concreet stelt de indienster van het wetsvoorstel voor om onderstaande gegevens toe te voegen aan de registratieformulieren van de vrouwen die voor een zwangerschapsafbreking kiezen:

- Haar feitelijke burgerlijke staat (inwonend bij de ouders, alleenstaand, feitelijk samenwonend, wettelijk samenwonend, gehuwd, gescheiden, weduwe);
- De gemeente en de provincie waar de vrouw woont;
- De datum waarop de vrouw voor het eerst op consultatie kwam met haar verzoek om een zwangerschapsafbreking, alsook de duur van haar zwangerschap op dat moment;
- Het aantal zwangerschapsafbrekingen dat de vrouw in het verleden reeds heeft ondergaan;
- Haar beroepsactiviteit;
- Haar nationaliteit, alsook de nationaliteit van haar beide ouders;
- Indien de vrouw een andere dan de Belgische nationaliteit heeft: haar verblijfsduur in België.

In wat volgt, wordt de keuze voor deze criteria nog verder toegelicht.

Een eerste, verkennend onderzoek van Hans Neefs en Sara Vissers² toont aan dat 4 op 10 abortuscliënten in Vlaanderen van allochtone afkomst is. De grootste groep allochtone vrouwen zijn nieuwkomers. Zij verblijven sinds kort in België en komen voornamelijk uit landen van Sub-Sahara Afrika, Midden- en Oost-Europa en Azië. De allochtone vraag naar abortus in Vlaanderen is in belangrijke mate een functie van recente, internationale migratiebewegingen. Naar gelang de regio van herkomst kunnen echter verschillende profielen en dus verschillende doelgroepen voor preventie worden onderscheiden. De systematische bevraging van de nationaliteit en (etnische) afkomst in het officiële registratieformulier zou daarom al een eerste belangrijke stap kunnen zijn, zodat op termijn de evolutie in de instroom van allochtone abortuscliënten in kaart zou kunnen worden gebracht.

25.5% van alle zwangerschapsafbrekingen worden uitgevoerd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 33% van de vrouwen daar voert aan voor een zwangerschapsafbreking te kiezen omdat ze zich in een

² Neefs H. & Vissers S., «Zwangerschapsafbreking bij allochtone vrouwen in Vlaanderen» in *Tijdschrift voor Seksuologie* (2005) 29, 88-96.

Visant à rencontrer ces attentes, la présente proposition de loi prévoit d'étendre l'enregistrement des données concernant les femmes qui recourent à l'interruption de grossesse. Concrètement, nous proposons de compléter des données suivantes les formulaires d'enregistrement des femmes qui optent pour une interruption de grossesse:

- L'état civil de fait de la femme (habitant chez ses parents, isolée, cohabitante de fait, cohabitante légale, mariée, divorcée, veuve);
- La commune et la province de résidence de la femme;
- La date à laquelle la femme se rend pour la première fois à la consultation pour demander une interruption de grossesse, ainsi que la durée de sa grossesse à ce moment;
- Le nombre d'interruptions de grossesse déjà subies par la femme par le passé;
- Son activité professionnelle;
- Sa nationalité, ainsi que la nationalité de ses deux parents;
- Si la femme possède une nationalité autre que la nationalité belge: la durée de son séjour en Belgique.

Le choix de ces critères est commenté plus en détail dans ce qui suit.

Une première étude exploratoire de Hans Neefs et Sara Vissers² montre que 4 patientes souhaitant interrompre leur grossesse sur 10 sont d'origine allochtone en Flandre. Le principal groupe de femmes allochtones est constitué de nouvelles arrivantes. Elles séjournent depuis peu en Belgique et sont essentiellement originaires de pays d'Afrique subsaharienne, d'Europe centrale et orientale et d'Asie. La demande allochtone de pratiquer un avortement en Flandre est dans une large mesure fonction de récents mouvements migratoires internationaux. En fonction de la région d'origine, on peut toutefois distinguer, à des fins préventives, différents profils et donc différents groupes cibles. Inscrire systématiquement la question de la nationalité et de l'origine (ethnique) dans le formulaire d'enregistrement officiel pourrait dès lors représenter une première étape importante en vue de cartographier à terme l'évolution du nombre de patientes allochtones souhaitant interrompre leur grossesse.

25.5% de toutes les interruptions de grossesse sont pratiquées dans la Région de Bruxelles-Capitale, et 33% de ces femmes y déclarent opter pour une interruption de grossesse parce qu'elles se trouvent dans

² Neefs H. & Vissers S., «Zwangerschapsafbreking bij allochtone vrouwen in Vlaanderen» in *Tijdschrift voor Seksuologie* (2005) 29, 88-96.

materiële noodsituatie bevinden. De Commissie vindt dat een opvallende vaststelling, in die regio van het land die de hoogste werkloosheidsgraad kent. Een volledige registratie van socio-economische gegevens kan daarom nuttig zijn.

In het Dr. Willy Peerscentrum – één van de twee Antwerpse abortuscentra – stelde men bovendien vast dat één derde van alle vrouwen die voor abortus kiezen, dat niet voor de eerste keer doet³. Ook hier is een adequatere registratie aangewezen.

De indienst van het wetsvoorstel is ervan overtuigd dat de keuze voor een zwangerschapsafbreking voor geen enkele vrouw gemakkelijk of evident is. Deze vrouwen moeten daarom niet alleen goed ondersteund worden, daar waar mogelijk moet zoveel mogelijk preventief worden opgetreden. Om zo'n preventiebeleid grondig te kunnen voeren, is het noodzakelijk over zoveel mogelijk nuttige gegevens te beschikken. Het voorliggend wetsvoorstel komt daaraan tegemoet en moet het de Nationale Evaluatiecommissie op termijn mogelijk maken haar adviserende rol inzake preventie adequater te kunnen vervullen.

Sarah SMEYERS (N-VA)
Els DE RAMMELAERE (N-VA)
Patrick DE GROOTE (N-VA)

une situation de détresse matérielle. La Commission y voit là une constatation marquante, dans la région du pays qui connaît le taux de chômage le plus élevé. Un enregistrement plus complet des données socio-économiques peut dès lors s'avérer utile.

On a en outre constaté, dans le Centre Dr. Willy Peers – un des deux centres anversois où l'on pratique des avortements –, qu'un tiers de toutes les femmes qui choisissent l'avortement ne le font pas pour la première fois³. Un enregistrement plus adéquat s'indique ici aussi.

Nous sommes convaincue que le choix d'une interruption de grossesse n'est facile ni évident pour aucune femme. C'est pourquoi il faut non seulement apporter un bon soutien à ces femmes mais aussi agir le plus possible de façon préventive. Afin de pouvoir mener en profondeur une telle politique de prévention, il est nécessaire de disposer d'un maximum de données utiles. La présente proposition de loi rencontre ce souci et doit permettre à terme à la Commission nationale d'évaluation de remplir de façon plus adéquate son rôle consultatif en matière de prévention.

³ «1 op 3 vraagt opnieuw abortus» in Het Laatste Nieuws, 12.01.2009.

³ «1 op 3 vraagt opnieuw abortus» in Het Laatste Nieuws, 12.01.2009.

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 2, eerste lid van de wet van 13 augustus 1990 houdende oprichting van een commissie voor de evaluatie van de wet van 3 april 1990 betreffende de zwangerschapsafbreking, tot wijziging van de artikelen 348, 350, 351 en 352 van het Strafwetboek en tot opheffing van artikel 353 van hetzelfde Wetboek wordt gewijzigd als volgt:

1/ het punt 2) wordt vervangen als volgt:

«2) de leeftijd, de feitelijke burgerlijke staat (inwonend bij de ouders, alleenstaand, feitelijk samenwonend, wetmatig samenwonend, gehuwd, gescheiden, weduwe) en het aantal kinderen van de vrouw die om een zwangerschapsafbreking verzoekt;»;

2/ het punt 3) wordt vervangen als volgt:

«3) de gemeente en de provincie of, indien de vrouw in het buitenland woont, het land waarin de woonplaats van de vrouw gelegen is;»;

3/ het punt 6) wordt vervangen als volgt:

«6) de datum waarop de vrouw voor het eerst op consultatie kwam met haar verzoek om een zwangerschapsafbreking, alsook de duur van haar zwangerschap op dat moment;»;

4/ Het lid wordt aangevuld met de volgende vier punten:

«9) het aantal zwangerschapsafbrekingen dat de vrouw in het verleden reeds heeft ondergaan;

10) de beroepsactiviteit van de vrouw;

11) de nationaliteit van de vrouw, alsook de nationaliteit van haar beide ouders;

12) indien de vrouw een andere dan de Belgische nationaliteit heeft: haar verblijfsduur in België.».

11 maart 2009

Sarah SMEYERS (N-VA)
Els DE RAMMELAERE (N-VA)
Patrick DE GROOTE (N-VA)

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Dans l'article 2, alinéa 1er, de la loi du 13 août 1990 visant à créer une commission d'évaluation de la loi du 3 avril 1990 relative à l'interruption de grossesse, modifiant les articles 348, 350, 351 et 352 du Code pénal et abrogeant l'article 353 du même Code, les modifications suivantes sont apportées:

1/ le point 2) est remplacé comme suit:

«2) l'indication de l'âge, de l'état civil effectif (habitant chez les parents, isolée, cohabitante de fait, cohabitante légale, mariée, séparée, veuve) et du nombre d'enfants de la femme qui sollicite une interruption de grossesse;»;

2/ le point 3) est remplacé comme suit:

«3) l'indication de la commune et de la province ou, si elle habite à l'étranger, du pays où est situé le domicile de la femme;»;

3/ le point 6) est remplacé comme suit:

«6) l'indication de la date à laquelle la femme s'est présentée pour la première fois à la consultation pour demander une interruption de grossesse, ainsi que de la durée de sa grossesse à ce moment-là;»;

4/ L'alinéa est complété par les quatre points suivants:

«9) l'indication du nombre d'interruptions de grossesse que la femme a déjà subies par le passé;

10) l'indication de l'activité professionnelle de la femme;

11) l'indication de la nationalité de la femme, ainsi que de la nationalité de ses deux parents;

12) si la femme n'a pas la nationalité belge: la durée de son séjour en Belgique.».

11 mars 2009